

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ ANALIZI PROCJENE UTICAJA PROPISA

PREDLAGAČ PROPISA

Ministarstvo nauke

NAZIV PROPISA

Akcioni plan za dodatno stimulisanje ulaganja u istraživanja od strane državnog i privatnog sektora

1. Definisane probleme

- Koje probleme treba da riješi predloženi akt?
- Koji su uzroci problema?
- Koje su posljedice problema?
- Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri?
- Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa ("status quo" opcija)?

U Nacionalnom programu za integraciju Crne Gore u Evropsku Uniju (2011-2015), u kratkoročnim prioritetima, utvrđeno je donošenje Akcionog plana za dodatno stimulisanje ulaganja u istraživanja od strane državnog i privatnog sektora, u 2012. godini. Ovaj Akcioni plan sadrži ocjenu trenutnog stanja i ulaganja u istraživanja od strane državnog i privatnog sektora u Crnoj Gori, kao i podsticajne mjere i instrumente za povećanje ulaganja putem poreskih i drugih olakšica.

Glavni problemi ogledaju se u malom broju aktivnih istraživača zbog kojeg je nužno povećati njihov broj i podsticati kvalitet njihovog rada, njihovu mobilnost u okviru međunarodne istraživačke zajednice i između javnog i privatnog sektora. Takođe, činjenica da se najveći dio izdvajanja za nauku finansira iz Budžeta Crne Gore ukazuje na potrebu podsticanja i snaženja uloge sektora privrede, kao i saradnju nauke i privrede kroz realizaciju razvojnih istraživanja koja trenutno nijesu na zadovoljavajućem nivou.

2. Ciljevi

- Koji ciljevi se postižu predloženim propisom?
- Navesti usklađenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je primjenljivo.

Ciljevi Akcionog plana za dodatno stimulisanje ulaganja u istraživanja od strane državnog i privatnog sektora treba da budu u skladu sa strateškim opredjeljenjem Crne Gore da svoj ukupni razvoj zasniva na društvu znanja i prihvatanju smjernica Evropske unije u oblasti nauke i istraživanja.

Evropska razvojna strategija (Europe 2020) ponovila je Lisabonski cilj postizanja ulaganja u nauku i razvoj od 3% BDP do 2020. godine i postizanje odnosa ulaganja privatnog i državnog sektora, koji bi trebao biti u razmjeri 2:1. Ono što je za našu zemlju u ovom trenutku posebno važno jeste intenziviranje ulaganja i sprovođenje strukturnih promjena, kako bi se navedeni cilj dostigao što prije. Važno je usmjeriti sredstva iz sektora privrede u istraživanje i razvoj, ali nam u ovom trenutku nedostaju i ljudski i materijalni kapaciteti za značajnija istraživanja u ovom sektoru. Zbog toga je posebno bitna uloga države u stvaranju preduslova za efektivno ulaganje privrede u istraživanje i

razvoj.

Ciljevi akcionog plana usklađeni su sa sljedećim dokumentima:

- Programom rada Vlade Crne Gore za 2012. godinu (tačka 104) utvrđena je aktivnost koja se odnosi na donošenje Akcionog plana u III kvartalu t.g.

- Zakonom o naučnoistraživačkoj djelatnosti utvrđeno je načelo da je obavljanje naučnoistraživačke djelatnosti slobodno i dostupno svim domaćim i stranim fizičkim i pravnim licima. Na taj način su uklonjene barijere koje su do tada postojale i omogućilo se učešće biznis sektora u istraživačkoj djelatnosti, kao i učešće drugih istraživača koji su zaposleni van naučne i akademske zajednice i privatnog sektora, kako bi se bavili naučnoistraživačkim radom. Takođe, Zakonom je definisano 14 prioriternih oblasti koje su utvrđene kao programi od opšteg interesa.

Pored toga, Zakonom je utvrđeno da se naučnoistraživačka djelatnost zasniva, između ostalog, na načelu povećanja efikasnosti naučnoistraživačke djelatnosti i povezivanja organizacija u oblasti nauke, obrazovanja i privrede.

- Takođe, Strategijom naučnoistraživačke djelatnosti (2008-2016) utvrđen je glavni zadatak kojim se teži da se podstakne razvoj nauke i tehnologije i poveća njihov doprinos razvoju društva, uz najveću moguću primjenu novih i kreiranje sopstvenih znanja i tehnologija. Da bi se ostvario ovaj zadatak, postavljeni su, između ostalog, sledeći ciljevi:

- Istaći važnost nauke i istraživanja u kontekstu daljeg društveno-ekonomskog razvoja i transformacije u moderno društvo zasnovano na znanju
- Istaći nezamjenljivu ulogu i odlučujući značaj kadrovskih potencijala za razvoj nauke i tehnologije, prvenstveno kroz razvoj mladih kadrova i uključenje u evropski istraživački prostor (European research area - ERA)
- Podstaći izdvajanje finasijskih sredstava za ulaganje u nauku i naučnu infrastrukturu u skladu sa preporukama Lisabonske strategije i predložiti odgovarajuću dinamiku izdvajanja u odnosu na BDP

3. Opcije

- Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (uvijek treba razmatrati "status quo" opciju i preporučljivo je uključiti i neregulatornu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predloženog propisa).
- Obrazložiti preferiranu opciju?

Akcionni plan precizira instrumente i mjere čija će realizacija doprinijeti ostvarenju ciljeva utvrđenih u Akcionom planu.

Svrha Akcionog plana je jednostavnije praćenje zacrtanih aktivnosti koje se odnose na stimulisanje ulaganja u istraživanja od strane državnog i privatnog sektora, i to sljedećih mjera:

- Osnivanje centara uspješnosti u Crnoj Gori i dodjela istraživačkih grantova koji će formirati nove generacije istraživača i uspostaviti dugoročne fokusirane

programe, kako bi se ojačala saradnja između istraživačkih ustanova, kao i saradnja između ovih ustanova i privrede. Centar uspješnosti će stvoriti nove generacije naučnotehnoloških talenata (doktoranata i post-doktoranata) i ostvariti jaku povezanost između znanja, istraživanja i inovacija, odnosno tijesnu vezu između istraživanja i privrede.

Osim centra uspješnosti, predviđeno je i sprovođenje programa konkurentnih grantova za istraživanja, usmjerenih na jačanje izuzetnih istraživačkih timova, unapređenje međunarodne saradnje i stvaranje komercijalnih inovacija. U okviru centra uspješnosti i istraživačkih grantova predviđeno je otvaranje novih radnih mjesta za istraživače.

- Uspostavljanje naučno-tehnološkog parka (NTP) u Crnoj Gori omogućit će bolju saradnju između istraživačke i privredne zajednice i formiraće se nove kompanije u kojima će raditi istraživači. Takođe, stvorit će se uslovi za javno-privatno partnerstvo kako u pogledu rada na primijenjenim i razvojnim projektima, tako i na kreiranju inovativnih proizvoda. Neophodno je pojačati promotivne aktivnosti i povećati svijest o mogućnostima i koristima naučnotehnoloških parkova. Potrebno je uticati na mala i srednja preduzeća (MSP) koja će koristiti usluge NTP-a, da ulažu u ljudske resurse u oblasti istraživanja i inovacija, kao i da koriste instrumente transfera znanja.
- Jedan od najznačajnijih instrumenata u pogledu povezivanja naučnog i privrednog sektora su Biznis inkubatori, koji predstavljaju generator kreiranja novih inovativnih preduzeća. Počeci saradnje na javno-privatnom partnerstvu u oblasti ICT već postoje.
- Sufinansiranje novih projekata u programu EUREKA

Potpisivanjem Memoranduma o razumijevanju, Crna Gora je postala zemlja članica EUREKA inicijative u junu 2012. godine. Time su se stekli uslovi za učešće crnogorskih kompanija i istraživačkih centara u međunarodnim projektima u cilju razvoja inovativnih proizvoda, procesa i servisa. Program je namijenjen preduzećima i istraživačkim ustanovama, koji su spremni da sa zajedničkim ulaganjima na identifikovanim programskim područjima zajedno razvijaju nova tehnološka rješenja i proizvode. Rezultati ovih zajedničkih projekata su novi proizvodi ili usluge koji jačaju napredne tehnologije i konkurentnost na tržištu.

- Uspostavljanje mehanizama za transfer znanja

Uspostavljanje mehanizama za transfer znanja iz istraživačkog u privredni sektor je neophodno kako bi se unaprijedila istraživačka i inovativna kultura u preduzećima.

Jedan od glavnih mehanizama je obezbjeđivanje snažne istraživačke baze i dovoljan broj referentnih istraživača. Stvaranjem široke baze referentnih istraživača uspostavit će se mehanizmi za transfer znanja iz istraživačkog u privredni sektor i kontinuirano unapređenje vještina ljudi u preduzećima, čime će se osloboditi njihov inovativni potencijal.

Potrebno je kreirati podsticajne programe i instrumente za unaprijeđenje tehnološkog razvoja kroz finansiranje inovativnih tehnoloških projekata s ciljem podizanja konkurentnosti domaćih preduzeća i proizvoda i stvaranjem drugih uslova potrebnih za uspješan prenos znanja. Uspješni mehanizmi za povezivanje ova dva sektora su: vaučeri za mala i srednja preduzeća, doktorat u privredi, učešće privrede u razvoju nastavnih programa na fakultetima, definisanje tema magistarskih i doktorskih teza u saradnji fakulteta i partnera iz privrede.

Vaučerske šeme za inovativna mala i srednja preduzeća su jedan od načina kojim se omogućava lakši pristup uslugama poslovnog savjetovanja. Jedna od karakteristika malih i srednjih preduzeća jeste da ne posjeduju relevantno znanje i iskustvo u oblasti upravljanja poslovnim procesima, razvojem ljudskih resursa, povećanja produktivnosti, poboljšanja marketinga, poslovnog planiranja, unaprijeđenja inovativnosti, i dr.

Ministarstvo nauke, u saradnji sa partnerima sprovede kampanju informisanja i edukacije o značaju istraživanja i razvoja, kao i o potencijalu domaćih naučnih rezultata za primjenu u privredi u cilju podizanja svijesti o istraživanju i inovacijama u malim i srednjim preduzećima.

Takođe, nastaviće se sa promotivnim aktivnostima u cilju boljeg uključivanja MSP u evropske programe finansiranja - EUREKA, CIP, Horizon 2020, IPA.

- Ministarstvo nauke sprovodi promociju nauke i istraživanja u javnosti kroz:
 - Saradnju sa medijima, u cilju popularizacije nauke u društvu, i to putem emisija usmjerenih na mlađi uzrast, ali i stručnu javnost
 - Saradnju sa privredom, u cilju boljeg razumjevanja značaja i važnosti nauke, istraživanja i inovacija.

Ministarstvo nauke svake godine organizuje manifestaciju „Otvoreni dani nauke“, dodjeljuje nagrade za naučna dostignuća i stimuliše aktivnosti na promociji nauke i istraživanja u obrazovanju i društvu.

- Olakšani uslovi za licenciranje naučnoistraživačkih ustanova
- Poreske olakšice za nabavku opreme utvrđene su Članom 60 Zakonom o naučnoistraživačkoj djelatnosti („Službeni list CG”, br. 80/10), Članom 25 Zakonom o Porezu na dodatu vrijednost („Službeni list RCG”, BR. 65/2001, 12/2002, 38/2002, 72/2002, 21/2003, 76/2005, 4/2006 i „Službeni list CG” br. 16/2007)

4. Analiza uticaja

- Na koga će i kako će najvjerojatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektne.
- Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima).
- Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti.
- Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna

- konkurencija.
- Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.

Najveći dio izdvajanja za nauku finansira se iz Budžeta Crne Gore, a evropskim smjernicama je predviđeno da odnos ulaganja privatnog i državnog sektora bude u razmjeri 2:1. Stoga, Akcioni plan treba da doprinese povećanju ulaganja u istraživanje i razvoj od strane državnog i privatnog sektora. Da bi se to ostvarilo potrebno je obezbijediti snažnu istraživačku bazu i dovoljan broj kvalitetnih ljudi osposobljenih za samostalno istraživanje. Stvaranje široke baze kvalitetnih istraživača je složen zadatak koji zahtijeva dugotrajna ulaganja i jasno uspostavljenu politiku razvoja ljudskih potencijala.

Pored toga, najznačajniji doprinos treba da bude u povezivanju istraživača iz naučne i akademske zajednice sa istraživačima iz privrednih subjekata.

5. Procjena fiskalnog uticaja

- Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?
- Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? Obrazložiti.
- Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? Obrazložiti.
- Da li su neophodna finansijska sredstva obezbjeđena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?
- Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će prosteći finansijske obaveze?
- Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?
- Obrazložiti metodologiju koja je korišćena prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda.
- Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? Obrazložiti.
- Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na nacrt/predlog propisa?
- Da li su dobijene primjedbe uključene u tekst propisa? Obrazložiti.

Realizacija Akcionog plana vršiće se iz odobrenih sredstava iz Zakona o budžetu Crne Gore za 2013. godinu za Program: Nauka, sa pozicije: _ Konsultantske usluge, projekti i studije.

Pored toga, u 2013. godini, kroz odobreni kredit Svjetske banke za uspostavljanje Centra uspješnosti i grantove realizovaće se sredstva u iznosu od 2.250.000 € (u okviru projekta „Visoko obrazovanje i istraživanje za inovacije i konkurentnost” (HERIC) koji će se realizovati u periodu 2012-2017).

6. Konsultacije zainteresovanih strana

- Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertska podrška i ako da, kako.
- Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljane konsultacije).
- Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni. Obrazložiti.

U izradi Akcionog plana nije korišćena eksterna ekspertska podrška.

Akcioni plan je rađen u skladu sa nacionalnim i evropskim zakonodavnim okvirom, kao i u saglasnosti sa odobrenim sredstvima Budžeta za Program: Nauka za 2012. godinu.

7. Monitoring i evaluacija

- Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?
- Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?
- Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?
- Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?

Potencijalne prepreke i indikatori uspješnosti identifikovani su u Akcionom planu za svaku mjeru pojedinačno.

U cilju bolje implementacije Akcionog plana planiran je monitoring nad njegovom realizacijom koji će sprovođiti starješina Ministarstva nauke.

Datum i mjesto
18.09.2012. godine, Podgorica

Starješina
Prof. dr Sanja Vlahović, ministar nauke